

Materiały na Konferencję 23.11.2011

Klimat społeczny szkoły – Kręgi Naprawcze jako metoda podnoszenia kultury relacji międzyludzkich w środowisku szkolnym.

Szkoła promująca zdrowie tworzy klimat społeczny sprzyjający:

- satysfakcji z nauki pracy w szkole, osiąganiu sukcesów oraz wzmacnianiu poczucia własnej wartości u uczniów i pracowników;
- zdrowiu i rozwojowi uczniów pracowników;
- uczestnictwu, partnerstwu i współdziałaniu członków społeczności szkolnej, rodziców i osób ze społeczności lokalnej.

W naszej szkole panuje dobry klimat społeczny. Uczniowie czują się tu bezpiecznie, mają dobre relacje z nauczycielami, korzystają z różnorodnych zajęć pozalekcyjnych. Korzystają z możliwości rozwijania swoich uzdolnień. Uczniowie ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi są wspierani przez specjalistów szkolnych. Dbamy o przestrzeganie zasad regulaminu szkolnego, w sytuacjach konfliktowych i problemowych, udzielamy pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Nauczyciele w naszej szkole tworzą przyjazny, współpracujący ze sobą zespół, co wyzwala kreatywność i sprzyja rozwojowi zawodowemu. Współpraca nauczycieli sprzyja optymalnemu wsparciu naszych uczniów, ich poczuciu bezpieczeństwa, motywacji do nauki, zadowolenia z przebywania w szkole. Bardzo dobrze układa się współpraca z rodzicami, którzy są aktywnymi uczestnikami życia szkoły.

Klimat społeczny panujący w naszej szkole jest podstawą do utrzymania i rozwijania zdrowia w wymiarach: fizycznym, psychicznym, społecznym, duchowym.

Jako szkoła promująca zdrowie badamy badany klimat metodami:

- „Napisz i narysuj” dla klas III
- Prace pisemne uczniów klas V – „Jak mi się żyje / jak się czuję w mojej klasie”.
- Ankieta dla uczniów klas VI – „Klimat w mojej szkole”
- Ankieta dla nauczycieli „Klimat społeczny w mojej szkole”
- Ankieta dla pracowników, którzy nie są nauczycielami – „Klimat społeczny w szkole”
- Ankieta dla rodziców uczniów – „Klimat społeczny w szkole mojego dziecka”.
- Ankieta dla uczniów nauczycieli – „Co wpływa na moje samopoczucie w szkole”.

W badaniach zawarte są różne jego wymiary, np. satysfakcja ze szkoły; wsparcie uczniów ze strony nauczycieli; możliwość efektywnej pracy na lekcji obciążenie pracą szkolną; relacje interpersonalne; zachowanie uczniów; udział w wyjazd, imprezach i innych zajęciach w szkole; stwarzanie rodzicom możliwości uczestnictwa w życiu klasy/szkoły.

EDUKACJA ZDROWOTNA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 273

Wychowanie zdrowotne realizowane było w naszej szkole już w latach 90 – tych, jednak oficjalnie - od 2003 r., kiedy powstał i został zatwierdzony „**Program Edukacji Zdrowotnej**” opracowany na potrzeby szkoły do realizacji długofalowej. W programie uwzględnione zostały bloki tematyczne w aspekcie **zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego.**

Od początku naszej działalności włączaliśmy się w liczne akcje, programy, konkursy z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia. Podejmowaliśmy też różne **działania**, dotyczące aktywnego stylu życia, zdrowego odżywiania, klimatu społecznego.

Aktywność ruchowa na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych

Elementem wychowania zdrowotnego realizowanego na terenie naszej szkoły była bogata oferta **zajęć sportowych** prowadzonych na lekcjach, zajęciach pozalekcyjnych oraz w ramach dwóch Uczniowskich Klubów Sportowych. Dużą rolę odgrywały również różne **formy zajęć muzyczno – ruchowych** realizowanych wg **programu innowacyjnego** przez dr Marię Gizę, obecnego dyrektora szkoły (do 2005 r. – prowadzone były lekcje wychowania fizycznego na poziomie kl. 4-6, od 2005 r. – gimnastyka przy muzyce w ramach zajęć pozalekcyjnych). Zajęcia przy muzyce motywowały do uczestnictwa w ćwiczeniach, uatrakcyjniały zajęcia były czynnikiem wpływającym na wszechstronny rozwój organizmu (rozwój fizyczny, osobowości, emocjonalny, społeczny, muzyczny).

Jedną z form zajęć muzyczno - ruchowych były **ćwiczenia relaksacyjne**, które mają olbrzymie znaczenie dla zdrowia oraz rozwoju psychofizycznego uczniów. Systematycznie stosowane wpływają na **wyższy poziom równowagi emocjonalnej, redukują agresję**, przyczyniają się też do **większego poczucia zaufania do siebie samego i innych**. Oddziałują również na **rozwój koncentracji, uwagi i pamięci**.

Współpracujemy również z różnymi instytucjami wspierającymi działalność prozdrowotną m.in.: z **Instytutem Patologii Słuchu**, z **Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa – Żoliborz**, z **Akademią Wychowania Fizycznego**. Pracownicy AWF każdego roku na terenie naszej szkoły przeprowadzają badania wad postawy. Na podstawie wyników badań tworzone są grupy dzieci, które biorą udział w zajęciach **gimnastyki korekcyjnej**.

Zdrowe odżywianie

Poprzez różnorodne działania, naukę i zabawę pragniemy by nasi uczniowie mieli wiedzę o zdrowej diecie.

W 2008 r zorganizowaliśmy pierwszy na Bielanach „Warszawski Dzień Zdrowego Jedzenia i Gotowania” pod hasłem „ Gotuj zdrowo z Burmistrzem Bielan” gotował pan Burmistrz w towarzystwie pań „Jolanty Lipszyc- Dyrektora Biura Edukacji w Warszawie oraz Zofii Gajewicz - Naczelnika Wydziału Oświaty na Bielanach.

- w 2007 roku wydaliśmy książeczki pt. **273 przepisy na zdrowe sałatki i surówki**;
- uczestniczymy od początku w akcji „Mleko w szkole” oraz „Warzywa w szkole”;
- **w 2003 roku pobiliśmy rekord Polski w jedzeniu deseru mlecznego na czas, jesteśmy w polskiej edycji Księgi Rekordów**;
- do szkolnej stołówki zakupiono specjalne filtry do wody, poprawiające jakość potraw;
- we współpracy ze Szkolnym Samorządem odbywały się różnorodne apele, imprezy oraz badania uczniowskich upodobań kulinarnych, w każdym roku nagradzamy ulubione danie ze szkolnej kuchni;
- na bieżąco monitorowany jest asortyment sklepiku szkolnego „Smakuś”;
- uczestniczyliśmy w różnorodnych akcjach i konkursach, np. „5 razy dziennie owoce i warzywa”, „Jem kolorowo”, „Wiem co jem”, „Mamo tato wolę wodę”;
- kierownik kuchni uczestniczył w licznych szkoleniach tematycznych.

W trakcie działań pomagali nam specjaliści z różnych instytucji:

- Mazowieckiego Centrum Zdrowia Publicznego;
- SGGW – wykłady specjalisty o żywieniu dla uczniów i rodziców;
- firmy "Winiary", „Dannone” „Tymbark”, „Sebex”, „Żywiec Zdrój”.

KLIMAT SPOŁECZNY W SZKOLE 273

W ramach działań w ogólnopolskim programie SUS – Szkół Uczących Się” w naszej szkole w latach 2003 – 2009, wielokrotnie przeprowadzaliśmy badania związane z oceną jakości pracy szkoły, w tym też badania dotyczące klimatu społecznego. Przedstawione one zostały na wykresie obrazującym tenże klimat w 4 obszarach, uwzględniając opinie uczniów, nauczycieli i rodziców. Przedstawiają się one następująco:

1. Satysfakcja z nauki i pracy w szkole – uzyskuje ocenę wysoką.
 2. Możliwość rozwoju i pomocy w pokonywaniu trudności – ocena bardzo wysoka.
 3. Uczestniczenie i współdziałanie członków społeczności szkolnej – ocena bardzo wysoka.
- Jedynym słabym punktem była w tych latach ocena szkoły jako miejsca pracy, ze względu na słabe wyposażenie, które w chwili bieżącej jest lepsze – piękne, funkcjonalne, nowe boisko, dobrze wyposażone dwie pracownie komputerowe.

W ramach realizacji programu Szkół Promujących Zdrowie, uczniowie kl. IV - VI i nauczyciele wypełniają ankietę „Co wpływa na moje samopoczucie w szkole”.

W roku szkolnym 2010/2011 badania wykazały, że czynniki **bardzo dobrze** wpływające na samopoczuciem są następujące:

- 42 % badanych uczniów uznało nauczycieli pracujących w szkole;
- 38 % wymieniło, że są to ulubione lekcje (wych. fizyczne, plastyka);
- 14 % zajęło zadowolenie z posiadania przyjaciela w szkole.
- 80 % badanych nauczycieli uznało, że bardzo dobrze na ich samopoczucie wpływają dobre kontakty z dyrekcją i gronem pedagogicznym;
- 60% -twórczą atmosferę;
- po 20% - szkolne uroczystości i imprezy integrujące społeczność szkolną., kontakty z dziećmi, możliwość doskonalenia zawodowego.

Czynniki **dobrze** wpływające na samopoczucie:

- 42 % uczniów uznało ulubione lekcje (w-f);
- 29 % uczniów wybrało nauczycieli;
- 20 % nauczycieli – dobrą współpracę grona pedagogicznego;
- 20 % rozwiązywanie problemów;
- 20 % dobrą komunikację z rodzicami.

Badania klimatu społecznego szkoły metodami wypracowanymi przez SzPZ – IV standard.

1. Metody jakościowe:

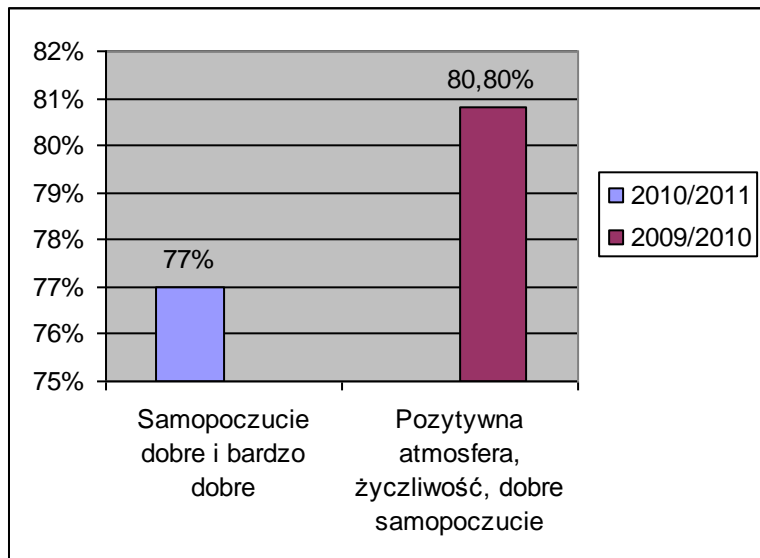
- przeznaczone dla klas III, technika „Napisz i narysuj – co lubię w mojej klasie, a czego nie lubię”. Badania wykonane roku szkolnym 2009/2010 i 2010/2011 wykazały, że dzieci dobrze czują się wśród swoich rówieśników, odnoszą się z sympatią do wychowawcy oraz klasy jako zespołu. Bardzo chętnie uczestniczą w lekcjach wychowania fizycznego, „pozytywnie oceniają szkolne imprezy, wycieczki, pracę biblioteki., świetlicę, oraz obiady w stołówce szkolnej.

Problem, który wymaga więcej uwagi to hałas na przerwach.

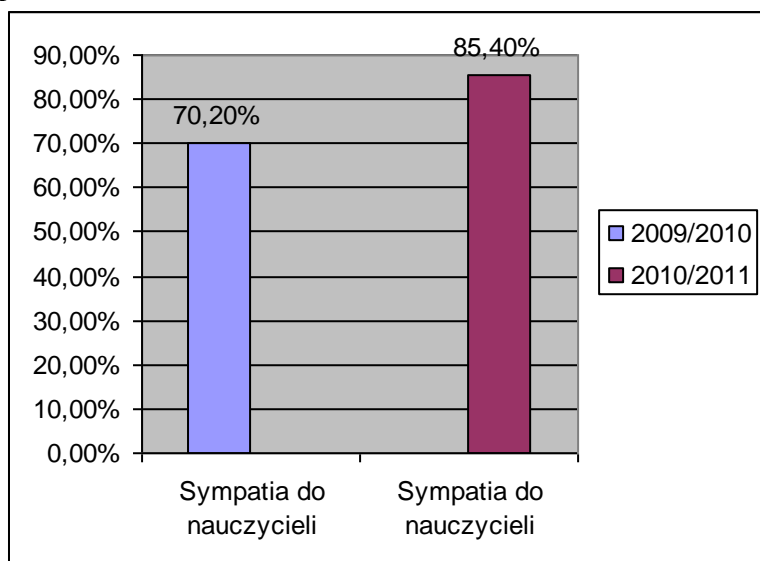
- prace pisemne uczniów klas V na temat „Jak mi się żyje w mojej klasie”.

Wyniki badań 2009/2010 i 2010/2011

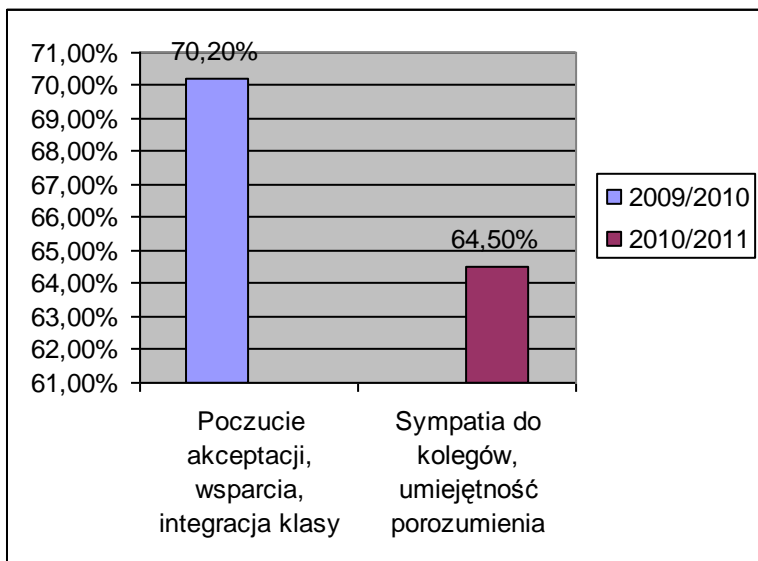
Wymiar – samopoczucie i ogólna atmosfera w klasie

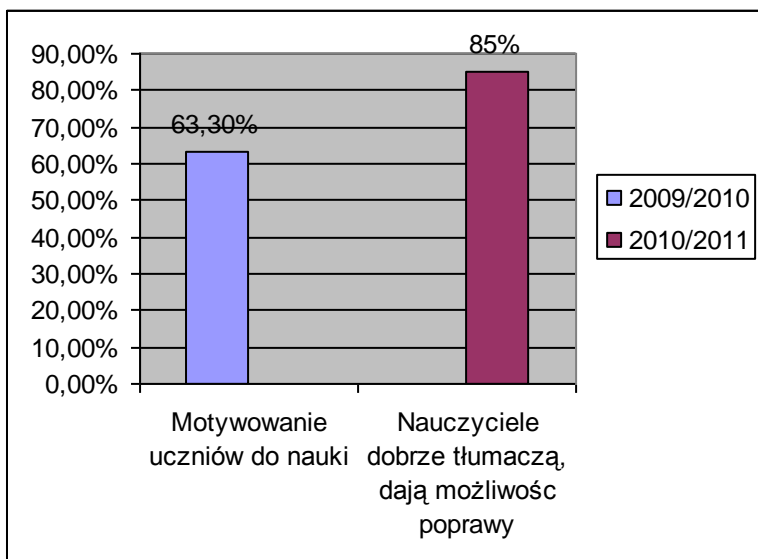
Wymiar – relacje uczeń -nauczyciel – możliwość efektywnej pracy na lekcjach, obciążenie pracą szkolną

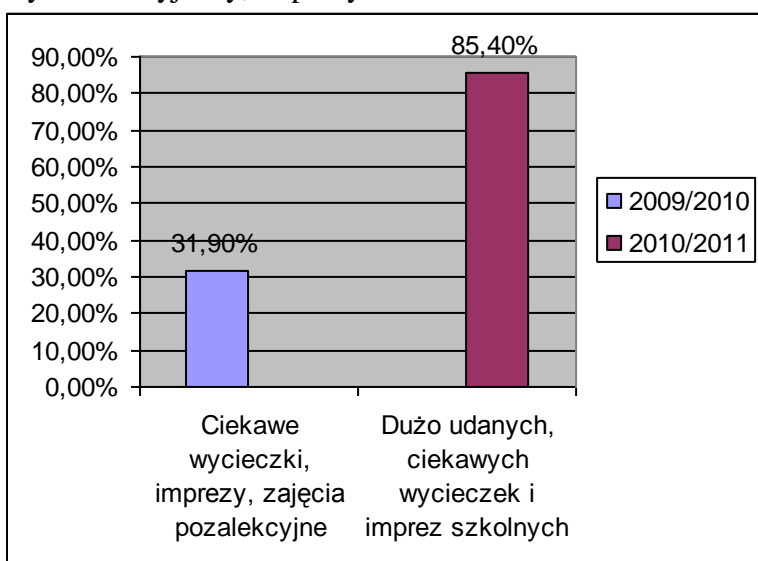
Wymiar - relacje między uczniami

Wymiar – możliwość efektywnej pracy na lekcjach, obciążenie pracą szkolną

Wymiar – wyjazdy, imprezy

Wymiar – inne: smaczne obiady, wspaniała biblioteka - 95,8 % w roku szkolnym 2010/2011

Negatywne wskaźniki w wymiarze: samopoczucie ogólna atmosfera w klasie, oraz w wymiarze uczeń - uczeń i relacje uczeń - nauczyciel. Uczniowie nie lubią przemocy fizycznej uczniów czeczeńskich, ich niewłaściwego zachowania podczas przerw – 31,9 % badanych uczniów w 2009/2010.

W roku 2010/2011 25 % uczniów deklaroowało złą atmosferę i konflikty w jednej z klas.

Metody ilościowe badań klimatu.

Wykorzystanie kwestionariuszy ankiet dla badania 4 grup społeczności szkolnej.

Wybrane wymiary (podskalne) klimatu społecznego szkoły uwzględnione w kwestionariuszach dla różnych grup społeczności szkolnej.

Nasze sukcesy w budowaniu klimatu

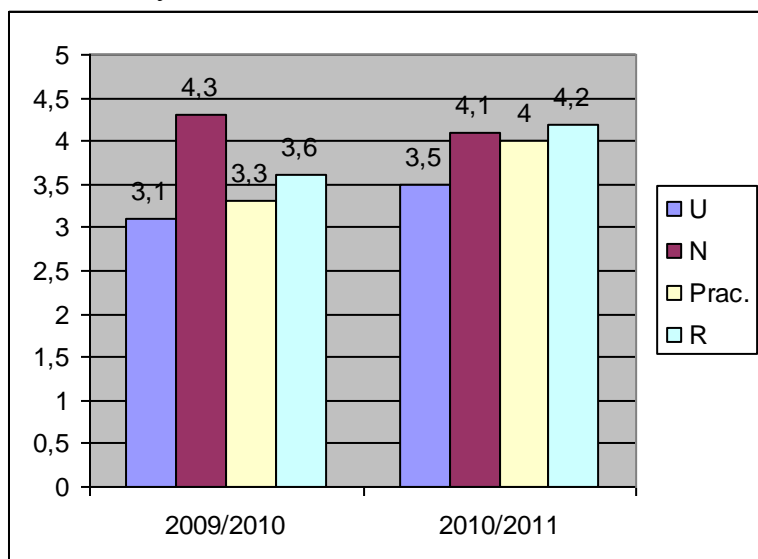
Satysfakcja

U - ze szkoły 3,1 / 3,5

N – z pracy w szkole 4,3 / 4,1

Prac. – z pracy w szkole 3,3 / 4

R – ze szkoły dziecka 3,6 / 4,2

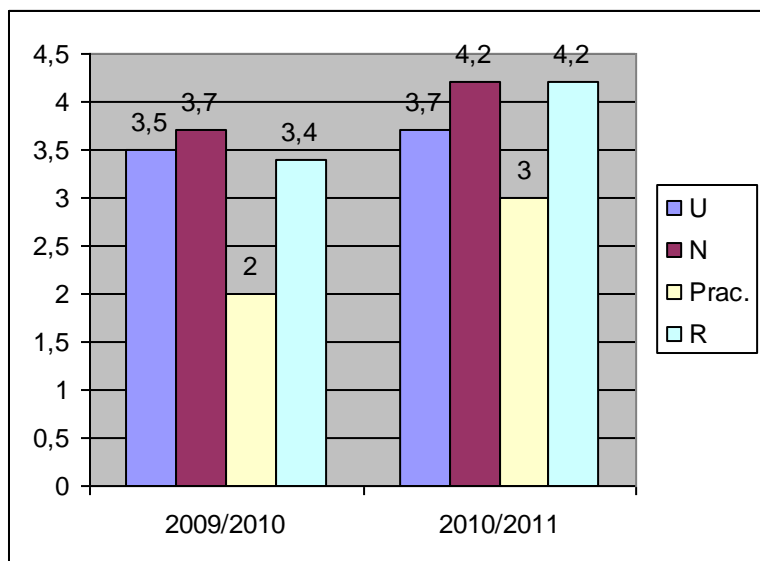
Wsparcie

U – uczniów ze strony szkoły 3,5 / 3,7

N – uczniów ze strony nauczycieli 3,7 / 4,2

Prac. – relacje między nimi 2 / 3

R – wsparcie U ze strony N 3,4 / 4,2

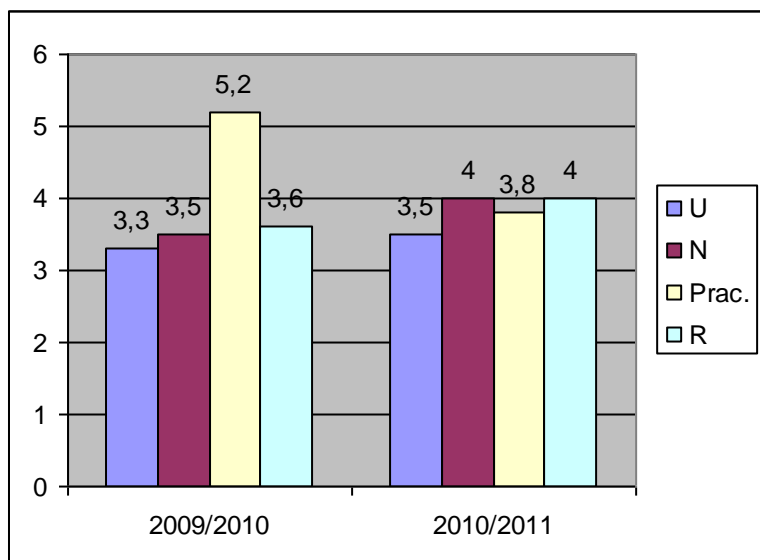

U – motywowanie do osiągnięcia sukcesów 3,3 / 3,5

N - relacje między nimi 3,4 / 4

Prac. – poczucie przeciążenia pracą w szkole, stres w pracy 5,2 / 3,8

R - wsparcie dla rodziców 3,6 / 4

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Warsztaty Umiejętności Wychowawczych

Od 1997 roku prowadzone są w naszej szkole raz na półrocze „**Warsztatów umiejętności wychowawczych wg Gordona, Faber i Mazlish „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły.** Organizuje je Dzielnicza Bielany w ramach Lokalnego Programu Profilaktyki. Prowadziliśmy również drugą część tych warsztatów, pod nazwą „**Rodzeństwo bez rywalizacji**”.

Realizuje je pedagog szkolny mgr Mira Kępka. Program warsztatów został opracowany przez Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie jako „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”

Głównym celem warsztatów jest **wspieranie rodziców i wychowawców** w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą: nauka umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksja nad własną postawą wychowawczą, wymiana doświadczeń. Dzięki temu możliwe jest nawiązanie głębszej relacji z dzieckiem dającej poczucie wzajemnej bliskości, zrozumienia, akceptacji, szacunku. To także **nauka dialogu bez przemocy**

Warsztat trwa **40 godzin**. Jest to 10 spotkań raz w tygodniu.. Grupa liczy od **12 do 16 osób**. Zajęcia składają się z krótkich omówień i wprowadzeń tematycznych. Rodzice uczą się poprzez własne doświadczenie – grają rodzinne scenki, wczuwają się w role dzieci, przypominają sobie sytuacje ze swojego dzieciństwa, rozwiązują problemy, obserwują swoje reakcje na zaaranżowane przez prowadzących sytuacje, pracują technika „burzy mózgów” – uczestnicy podają swoje pomysły, odpowiedzi na postawione ogólnie pytanie lub problem. Ćwiczenia są omawiane. Każdy może swobodnie się wypowiedzieć. Cennym elementem uczącym jest wymiana doświadczeń między uczestnikami oraz praktyczne wypróbowywanie nowych umiejętności w postaci zadań domowych. .

Omawiamy tematy:

- Jak widzę swoje dziecko – jego dodatnie cechy, umiejętności, działania.
- Komunikacja bez przemocy: różnica między językiem „ja” i językiem „ty”, mowa ciała, parafraza, komunikacja z poziomu serca i z poziomu intelektu.
- Potrzeba wyznaczania i ochrony granic własnych, bycie asertywnym.; umiejętność stawiania dziecku jasnych granic i wymagań,
- Umiejętność rozpoznawania i nazywania uczuć. Pomoc dziecku w uzewnętrznianiu uczuć, aktywne słuchanie - okazywanie empatii.
- Sposoby zachęcania do współpracy.
- Stosowanie konsekwencji i zadośćuczynienia zamiast kary, wspólne rozwiązywanie problemów.
- Zachęcanie i wspieranie samodzielności dzieci.
- Pochwała opisowa jako sposób na wzmacnianie poczucia własnej wartości.
- Uwalnianie dziecka od grania ról.

Każdy warsztat kończy się wypełnieniem przez rodziców, nauczycieli **ankiety ewaluacyjnej**, która dotyczy: oceny prowadzenia zajęć, oceny przydatności warsztatu dla rodzica, najbardziej przydatnych tematów, elementów, korzyści dla uczestnika, uwagi na temat możliwości udoskonalenia warsztatu.

Korzyści dla rodziców

Co Pani(u) dały warsztaty? (z ankiet ewaluacyjnych)

- Poszerzyły wiedzę.
- Lepsze Zrozumienie relacji między dziećmi a rodzicami.
- Inne, nowe spojrzenie na dziecko, rolę rodzica i nauczyciela w wychowaniu.
- Umiejętności, jak postępować w określonych sytuacjach.
- Zauważenie dotychczasowych błędów,
- Uświadomienie własnych ograniczeń.
- Lepszą komunikacją z dzieckiem.
- Większą świadomość, wrażliwość na psychikę dziecka.
- Umożliwiły lepszy kontakt z dziećmi.
- Poprawę atmosfery w domu.
- Zrozumienie potrzeb drugiego człowieka, otwartości, tolerancji.
- Nauczyły nowych zachowań.
- Polepszyły zrozumienie w rodzinie.
- Pewność siebie w kontakcie z dzieckiem.
- Wewnętrzny spokój.

- Umiejętność rozwiązywania konfliktów pomiędzy dziećmi.
- Bardzo pomaga mi w codziennym życiu, a kontaktach z bliskimi oraz w pracy.
- Mam więcej spokoju i więcej czasu dla siebie.
- Wiedzę, jak ułatwić sobie życie wychowując dzieci we wzajemnej miłości.

Listy do rodziców

Pomysł pisania przez zespół kierowniczy szkoły „Listów do rodziców” na każde zebranie został zaczerpnięty ze spotkania dyrektorów szkół w ramach programu „Szkoła Ucząca Się” (SUS), w którym aktywnie uczestniczymy.

Celem tego pomysłu jest poprawienie przepływu informacji między rodzicami, a dyrekcją szkoły. Na każde zebranie dyrekcja przygotowuje list zawierający wiadomości o szkolnych wydarzeniach, sukcesach, planach i prośbach do rodziców. Każdy wychowawca ma obowiązek przeczytać ten list rodzicom, następnie udostępnić druk rodzicom, którzy na odwrocie mogą pisemnie odpowiedzieć na tekst lub sami coś zasygnalizować. Druk przekazywany jest dyrekcji. Rodzice uważają ten sposób komunikacji za wartościowy i potrzebny.

Efekty:

- informowanie rodziców o aktualnych sprawach szkolnych;
- motywowanie rodziców do aktywności i wspierania różnorodnych działań;
- integracja społeczności szkolnej;
- sygnalizowanie przez rodziców spraw do załatwienia;
- wyjaśnianie drobnych spornych kwestii i nieudomówień;
- pozyskiwanie sponsorów, nawiązywanie ciekawych kontaktów.

Współpraca środowiska szkolnego dla realizacji budowy nowego boiska szkolnego

Od wielu lat oczekiwaliśmy w szkole na realizację budowy nowego boiska szkolnego, którego plany były już zatwierdzone przez władze dzielnicy do realizacji. Termin rozpoczęcia budowy był odkładany z roku na rok.

Podjęliśmy więc decyzję, że my, jako społeczność szkolna – rodzice, nauczyciele i uczniowie zaczniemy bardzo aktywnie i niezłomnie działać na rzecz pozyskania pieniędzy na nowe boisko. Rozpoczęliśmy współpracę z radnymi m. st. Warszawy. Uczniowie pisali listy, rysowali boisko swoich marzeń, te materiały łącznie ze zdjęciami starego, bardzo zniszczonego boiska przedstawialiśmy radnym. Rodzice i nauczyciele składali regularne pisma do Urzędu Miasta. Rodzice kilkakrotnie brali udział w posiedzeniach Rady miejskiej. Działania te bardzo nas integrowały, okazały się skuteczne. W **październiku 2010** roku nastąpiło oficjalne otwarcie naszego nowego, pięknego, funkcjonalnego boiska szkolnego. Mottem tej uroczystości stało się hasło „Z pomocą przyjaciół wszystko staje się możliwe”.

Dzień Babci i Dziadka

„Międzyszkolny konkurs na ilustrowany wiersz dla Babci i Dziadka jest w świetlicy SP 273 realizowany od 6 lat. Jest to pomysł p. Alicji Rutkowskiej - poprzedniego kierownika świetlicy. Głównym celem jest wzmocnienie więzi rodzinnych, a także integracja środowiska ze świetlicą szkolną. Dzieci mają szansę zaprezentować swoje umiejętności plastyczne i literackie. Ciekawostką jest jeden z warunków - wiersz musi być napisany odręcznie. Prace są wybierane przez dzieci, rodziców i nauczycieli. Uroczystość rozdania nagród odbywa się

wraz z zaproszonymi gośćmi: dziadkami i babciami. Konkurs i świętowanie rozdania nagród cieszą się powodzeniem w bielańskim środowisku.

POROZUMIENIE BEZ PRZEMOCY.

Rozwiązywanie konfliktów koleżeńskich metodą „Porozumienia bez przemocy”.

W 2006 roku dwie nauczycielki Mira Kępka i Agnieszka Kurek ukończyły 48-godzinny kurs w formie warsztatów „Słowa są oknami lub ścianami” organizowanym przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie, w ramach programu „**Porozumienie w Szkole**”, a także warsztaty edukacyjne „Porozumienie bez przemocy” – wg metody **Marshalla B. Rosenberga** – zorganizowane przez Stowarzyszenie Polska Wspólnota Pokoju i Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy.

Jednym z głównych celów tego Programu było zapobieganie konfliktom i nieporozumieniom poprzez odkrywanie ich źródeł tkwiących w sposobach porozumiewania się.

Program ten wywodzi się z nurtu psychologii humanistycznej. Podkreśla on znaczenie samoświadomości i wglądu w rozwoju nauczyciela traktowanych jako proces wzrostu, który integruje kompetencje osobiste i zawodowe. Umożliwia nawiązywanie głębszych relacji z uczniem, współpracownikami, opartymi na wzajemnym szacunku i uwzględnianiu potrzeb i uczuć wszystkich osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych i wychowawczych.

Spośród wielu zaproponowanych technik szczególnie pomocne w codziennej pracy wychowawczej okazały się **mediacje**. Są bardzo pomocne przy rozwiązywaniu konfliktów również i dlatego, że są proste do zastosowania, nie zabierają zbyt wiele czasu. Zdarza się jednak, że konflikt jest bardzo nasilony, z użyciem agresji słownej, fizycznej, z udziałem kilku osób i wtedy potrzeba dłuższego omówienia, czasami spisania ustaleń, kontraktu. Zdarza się również, że w takim procesie uczestniczą rodzice uczniów. Są to sytuacje o dużym ładunku emocjonalnym. Wzajemne wysłuchanie się, wyrażenie potrzeb, uczuć w bezpiecznej obecności pedagoga pełniącego funkcję mediatora ułatwia zrozumienie istoty problemu, wpływa na konstruktywne rozwiązania. Zdarzają się przypadki tak znaczącej skuteczności tej metody, że porozumienie i zgoda między uczniami utrzymują się przez długi czas, i już nie obserwuje się u tych uczniów tak ostrego napięcia.

Po ukończonych warsztatach otrzymaliśmy scenariusze zajęć do realizacji z uczniami.. Na ich podstawie **zostały przygotowane i poprowadzone zajęcia** dla młodzieży z klasy piątej i szóstej w ramach godzin wychowawczych. Ich program obejmował między innymi tematy:

- * Żyrafa, szakal jako symbol.
- * Język żyrafy, język szakala - wprowadzenie do porozumienia bez przemocy.
- * Komunikat oparty na obserwacji a ocena wyrażona przez „etykietę”.
- * Nazywanie i wyrażanie uczuć.
- * Rozpoznawanie i nazywanie potrzeb, łączenie ich z uczuciami.
- * Wyrażanie próśb językiem żyrafy.
- * Złość jako reakcja na niezaspokojone potrzeby

Mediacje oparte na metodzie porozumienia bez przemocy są skuteczne. Jeśli dzieci mają konflikt, bija się, wcześniej była miedzy nimi wymiana słowna, obie strony czują się zranione i potrzebują zrozumienia, empatii. Nie należy pytać w takiej sytuacji „kto zaczął?” dociekać kto ma rację. Jest to nieprzydatne postępowanie. Nie jest wskazane, aby patrzeć na obie strony jako napastnika i ofiarę, ponieważ obie strony cierpią, są poruszone. Zdarza się, że ból bycia nie wysłuchanym przez długi czas prowadzi do przemocy. Jeżeli opowiemy się po którejś ze stron, narazimy się na nie kończący się konflikt.

Mediator nie jest po to, aby podawać rozwiązania. Jeśli będziemy podawać rozwiązania, będziemy konieczni, a uczniowie mają tworzyć, formułować własne rozwiązania, potrzeby, zgodnie z tym, co czują. Czasami nie jest łatwo rozeznąć własne uczucia i potrzeby. Mediator ma w tym pomóc.

Zadaniem mediatora jest pomóc stronom na wysłuchaniu się na poziomie potrzeb.

Strony konfliktu mają intelektualną zdolność, aby rozwiązywać problemy. To, czego brakuje, to dobra wola – i to się dzieje na poziomie serca. Jedna strona nie wierzy, że ta druga się o nią zatroszczy. Jeżeli w to uwierzy, to znalezienie rozwiązania staje się bardzo proste. Stosując ten sposób rozwiązywania konfliktu należy koncentrować się przede wszystkim na tym, aby dobrze odczytać i pomóc uczniom sformułować, jakie ważne potrzeby zostały nie zrealizowane, naruszone w kontakcie z drugą stroną, co doprowadziło do konfrontacji. To brak zaspokojenia potrzeby wywołuje konkretne uczucie, impuls i popycha do działania. Uczucia są wtórne do potrzeb.

Dużą umiejętnością mediatora jest zachowanie spokoju, połączenie z samym sobą, aby udzielić bezstronnie pomocy we wzajemnym określeniu, sformułowaniu potrzeb. Niekiedy jest to proste, a czasami potrzeba kilku spotkań, spisywania kontraktu.

Korzyści dla ucznia:

- Zapoznanie z podstawami metody porozumienia bez przemocy.
- Nabywanie wiedzy i umiejętności dotyczącej empatycznej komunikacji międzyludzkiej opartej na: opisywaniu faktów, nazywaniu i wyrażaniu pojawiających się emocji, uczuć i potrzeb, które są z nimi związane.
- Rozszerzenie wiedzy dotyczącej uczuć i potrzeb ludzkich.
- Poznanie nowych technik komunikacyjnych: język „ja”, aktywne słuchanie, wyrażanie próśb językiem żyrafy.
- Zwiększenie pewności siebie i zaufania w nawiązywaniu satysfakcjonujących relacji międzyludzkich.
- Wzrost świadomości i poczucia odpowiedzialności za budowanie dobrej atmosfery w grupie rówieśniczej, społeczności szkolnej.
- Poszerzanie poczucia godności istoty ludzkiej w życiu jednostki i grupy.
- Wykształcanie poczucia jedności między ludźmi na płaszczyźnie przejawiania potrzeb, jednakowych dla ludzi na wszystkich kontynentach.
- Kształtowanie postaw otwartości i tolerancji dla innych.

Edukacyjny program humanistyczny ŚLAD

wg filmów GRZEGORZA ROGALI „Ruchome obrazki”

Filmy Grzegorza Rogali stały się inspiracją do napisania przez pedagoga Mirę Kępkę „Edukacyjnego Programu humanistycznego Ślad”.

Decyzją Rady Pedagogicznej z dn.3 listopada 2008 roku program został zatwierdzony i przyjęty do realizacji w klasach piątych i szóstych.

Podstawowym założeniem Programu jest to, iż człowiek jako istota społeczna jest współzależna od innych ludzi. My sami wpływamy na siebie wzajemnie użytkując tą samą przestrzeń. Mamy takie same potrzeby, od których zaspokojenia zależy nasze samopoczucie emocjonalne, fizyczne i psychiczne. To, jak oddziałujemy na innych: słowami, zachowaniem, sposobem myślenia - ma wielkie znaczenie dla otaczającego nas świata. Dla tego tak ważny jest szacunek dla nas samych i ludzi, którzy nas otaczają.

„Rola szkoły nie może być wyłącznie uczynienie dzieci mądrymi, ale uczynienie ich mądrymi i dobrymi. Musimy pomóc im dobrze żyć i to sprawi, że wspólne dzieło będzie kwitło – uczenie dzieci troski o innych, pomagania innym, bycie hojnym i życzliwym, na czym w dalszej perspektywie skorzystałoby społeczeństwo” (C.Rogers)

Filmy Grzegorza Rogali „Ślad”, „Ulica”, „Niedziela” w sposób symboliczny lecz nośny koncentrują uwagę odbiorcy - ucznia na poruszanej powyżej problematyce. Film „Ślad” ukazuje wielobarwne ślady, jakie zostawiają ludzie poruszający się w zbiorowości..

„Ulica” ukazuje nieustanny przepływ ludzi, tłumu miejska ulicą.

Głównym akcentem filmu „Niedziela” jest ławeczka, na której przysiadują przechodnie.

W Programie prezentowane są młodzieży krótkie fragmenty tekstów duchowych autorytetów XX wieku: Jana Pawła II, Dalajlamy XIV i o. Raniero Cantalamessa dotyczące znaczenia miłości, współczucia, dialogu w budowaniu wspólnoty ludzkiej.

Prezentowany jest też wiersz Wisławy Szymborskiej „Nic dwa razy”, który kieruje uwagę odbiorcy na znaczeniu chwili bieżącej, uważności na tu i teraz, zmienności zdarzeń w ludzkim życiu i podobieństwie ludzi w istocie człowieczeństwa.

Program przeznaczony jest dla uczniów klas piątych i szóstych szkoły podstawowej oraz dla klas gimnazjalnych (realizowany w ramach godzin wychowawczych).

Treści programu mogą stać się inspiracją dla nauczycieli innych przedmiotów: języka polskiego, historii, religii, plastyki. Do używanych w programie treści i pojęć można i należy odwoływać się w pracy wychowawczo-edukacyjnej.

CELE PROGRAMU:

1. Kształtowanie świadomości ucznia, czym jest troska o samego siebie, innych ludzi, a także o środowisko lokalne i globalne.
2. Kształtowanie osobistej odpowiedzialności za budowanie relacji z samym sobą i innymi ludźmi.
3. Rozwijanie postawy otwartości i tolerancji dla ludzi różnych narodowości.
4. Motywowanie uczniów do podnoszenia jakości życia poprzez; naukę umiejętności życiowych i poszanowanie przestrzeni użyteczności publicznej.

WYNIKI EWALUACJI

Uczniowie odpowiedzieli na 10 pytań: 21 dziewcząt i 27 chłopców z klas piątych, 20 dziewcząt i 26 chłopców z klas szóstych – **razem 94 osoby.**

75 % uznało, że Program jest potrzebny, 11 że nie jest, a 14 % nie miało zdania.

- Jest potrzebny do zrozumienia, co się dzieje wokół nas, by zrozumieć innych ludzi.
- Można się dowiedzieć mądrych, ciekawych rzeczy.
- Można się dowiedzieć o potrzebach innych ludzi, że mają takie same potrzeby.

- Aby nauczyć się tolerancji
- Aby mieć lepsze relacje między sobą.
- Pomaga zrozumieć uczucia innych ludzi, uczy kochać, o miłości, inteligencji serca.

Na pytanie, czy **zmieniło się moje nastawienie o:**

- **samym sobie - 42% odpowiedziało tak**, 19% nie, 39% nie wiem.
Jestem bardziej miły, otwarty, więcej myślę o innych, zmieniło się moje myślenie, zmieniło się moje zachowanie. Muszę być dobrym człowiekiem, by zostawiać dobre ślady po sobie.
- **kolegach, koleżankach – 41% tak**, 12% nie, 47% nie wiem.
Jestem miłszy. Wszyscy są sobie równi, każdy jest ważny, ma takie same prawa jak ja, szanuję ich, myślę teraz o nich.
- **o otoczeniu, przestrzeni użyteczności publicznej – 37% tak**, 14% nie, 49% nie wiem.
Trzeba o nią dbać, jest dla wszystkich, jest ładna, ważna, czujemy się lepiej - gdy jest czysto. Zostawiamy ślady w otoczeniu, trzeba ją szanować.

W skali od 1 do 6 uczniowie ocenili:

- **treść programu na 4, 5**
- **zadowolenie z wzięcia w nim udziału na 4,2**
- **prowadzenie zajęć przez nauczyciela na 5,1**

UWAGA

Uczniowie klas piątych dokonali wyższych ocen niż klas szóstych, co było zaskoczeniem dla autora i realizatora. Dziewczęta oceniły program wyżej niż chłopcy, zarówno w piątych jak i w szóstych klasach

Odpowiedzi na pytania ankiety wskazują na realizację założonych celów. Młodzież wymienia w nich najczęściej, że zrozumiała następujące rzeczy:

- zostawiamy swój ślad w klasie, otoczeniu, świecie.
- każdy ma podobne potrzeby, niezależnie od koloru skóry, narodowości.
- wszystkich trzeba szanować.
- należy troszczyć się o innych jak również o otoczenie i środowisko.
- w życiu ważne są uczucia, inteligencja emocjonalna, przyjaźń i miłość.
- nie warto używać przemocy, a agresja jest niepotrzebna.
- wszyscy ludzie są do siebie podobni. Każdy człowiek jest ważny.

Najciekawsze były dla uczniów: filmy, rysunki i teksty.

Wyniki ankiety jednoznacznie wskazują, że dzięki programowi wzrosła świadomość uczniów dotycząca wkładu jednostki w budowanie jakości życia wspólnoty, ze szczególnym uwzględnieniem wspólnoty klasowej: znaczenia uczuć, podobieństwa potrzeb i tolerancji dla ludzi w tym innych narodowości.

Program został zgłoszony i przyjęty na Ogólnopolską Konferencję Szkół Uczących się w Jachrance w marcu 2009 roku jako sposób motywowania uczniów do nauki szkolnej. Został zamieszczony w książeczce „Pomysły dobrej praktyki”, która została powszechnie udostępniona w Internecie

Został również zgłoszony i po prezentacji autorki w bielańskim Wydziale Oświaty i Wychowania zakwalifikowany do prezentacji na Warszawskim Forum Edukacyjnym.

Było ono zorganizowane **22 maja 2009** r. przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń przy ul. Hożej 88 pt. „**Autorzy twórczych projektów humanistycznych – prezentacje uczniów twórców ich nauczycieli – mistrzów**”, poświęcone wspieraniu rozwoju zainteresowań i uzdolnień humanistycznych i artystycznych.

Na przydzielonym stanowisku wraz z grupą uczniów, przygotowaliśmy ekspozycję. Zamieściliśmy logo szkoły, tytuł całej prezentacji – „**Mój ślad w klasie**”. Rozłożyliśmy ulotki informacyjne: opis Programu, filmów i wybór tekstów. Rozwiesiliśmy prace plastyczne uczniów. Ekspozycję multimedialną prezentację programu.

Cieszył się on zainteresowaniem uczestników Forum. Okazał się, że były tam osoby znające twórczość Grzegorza Rogali, i było to dla nich zaskakujące i ciekawe, że jego filmy stały się inspiracją do przekazywania wiedzy uczniom. Szczególne zainteresowanie okazała temu programowi dyrekcja i nauczyciele z jednego z podwarszawskich gimnazjów, którzy w swojej pracy pedagogicznej sięgają do filmowych i teatralnych form przekazu i pracy z uczniami.

Apel interaktywny

Z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju zorganizowany został w szkole 21 września 2009 roku, pierwszy **apel interaktywny**, we współpracy pedagoga szkolnego z nauczycielami.

Na wstępie uczniowie zaprezentowali krótkie cytaty dotyczące utrzymania pokoju. Najatrakcyjniejszym punktem tego spotkania był **happening dotyczący ukazania jedności ludzi na wszystkich kontynentach w przejawianiu potrzeb**. Przygotowane były odpowiednie rekwizyty, plakaty z wypisanymi potrzebami, grupki uczniów ucharakteryzowanych na przedstawicieli danego kontynentu.

Apel prowadziła pedagog Mira Kępka. Uczniowie reprezentujący dane kontynenty stali w różnych częściach korytarza, wypowiadali się krótko czy mają daną potrzebę wypowiedzianą przez prowadzącą, po czym otrzymywali odpowiedni rekwizyt. Opisywanie potrzeb i „rozdzielanie” ich poszczególnym kontynentom stało się ciekawą zabawą. I pouczającą ponieważ okazało się, że wszyscy mają takie same potrzeby.

Osiągnięte zostało podstawowe pokojowe przesłanie tego apelu. Na koniec słuchaliśmy songu „We are the world”, zrobiliśmy krąg, dzieci trzymały się za ręce, kołysały w takt muzyki. To było miłe przeżycie. Apel był zorganizowany dla klas młodszych, a następnie powtórzony dla klas starszych.

Świadomość istnienia tych samych potrzeb ludzkich, jako jednakowej płaszczyzny dla ludzi wszystkich kultur i narodowości, może stać się kluczowa dla kształtowania postaw otwartości i tolerancji. A to sprzyja utrzymaniu pokoju - we własnym otoczeniu i w skali globalnej.

Zajęcia pozalekcyjne

W roku szkolnym 2009/2010 w ramach międzyszkolnych zajęć edukacyjnych, były realizowane zajęcia dla młodzieży pn.: „Edukacyjny program humanistyczny ŚLAD” Poprzez informacje przekazane do szkół bielańskich zaproszono młodzież do wzięcia w nich udziału. Ostatecznie w grupie, która zaczęła uczyć się na zajęcia od 6 października 2009 roku znaleźli się uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 273, z klas piątych i szóstych w ilości 10 osób.

Problematyka zajęć dotyczyła:

1. Zintegrowania grupy uczniów – 2 zajęcia
2. Twórczości uczestników, związanej z przygotowaniem imprez szkolnych.
3. Rozwiązywanie konfliktów koleżeńskich.

4. Czym jest asertywność – ćwiczenia w stawianiu swoich granic.
5. Wyjście do kina na film „Magiczne drzewo”.
6. Prezentowanie zainteresowań i twórczości własnej uczestników.
7. Wprowadzenie do Porozumienia Bez Przemocy – opis, etykiety.
8. Ćwiczenia – język żyrafy.
9. PBP -umiejętność wyrażania konkretnych próśb.
10. Wyznaczanie celów na nowy rok: w domu i w szkole.
11. PBP – rozróżnienie między obserwacją a oceną, ćwiczenia.
12. PBP – uczucia jako skutek stanu zaspokojenia lub braku zaspokojenia potrzeb

W drugim półroczu problematyka zajęć dotyczyła:

1. Tolerancji i przestrzegania praw człowieka w społeczeństwie wielokulturowym
2. PBP – ćwiczenia utrwalające wiadomości, wyrażanie próśb
3. Potrzeby ludzkie
4. Czynniki chroniące przed zachowaniami ryzykownymi.
5. Rozwijanie umiejętności życiowych – inteligencja emocjonalna
6. PBP – 4 etapy komunikowania się w języku żyrafy w sytuacjach związanych ze świętami wielkanocnymi.
7. Trening pewności siebie –wizerunek sprawcy ofiary
8. Trening pewności siebie –ćwiczenia w formułowaniu komunikatów w zaczepkach koleżeńskich.
9. Prezentacja filmów Grzegorza Rogali „Ruchome obrazki”
10. Prezentacja PBP – potrzeby ludzkie, język żyrafy na szklony Festiwal Zdrowia
11. Świętowanie zakończenia zajęć.

Zakończenie zajęć nastąpiło 18 maja 2010 roku. Łącznie odbyło się 50 godzin.

Praca z młodzieżą na zajęciach była satysfakcjonująca i ciekawa. W części dotyczącej wprowadzania Porozumienia Bez Przemocy bardzo pomocna była książka „Empatyczna klasa”, z której czerpałam materiały do ćwiczeń. Wytworzyła się miła, wspierająca uczestników atmosfera. I dla nich i dla mnie, jako osoby prowadzącej było to cenne doświadczenie edukacyjno-wychowawcze.

Współpraca z Fundacją Świadomego Rozwoju

Od lutego 2010 roku zaczęliśmy współpracę z Fundacją Świadomego Rozwoju, prowadzoną przez psychologów – Aleksandra i Tomasza Bagińskich. Dotyczy ona prowadzenia dwóch programów.

1. **Kręgi Naprawcze** – organizacja comiesięcznych spotkań dla osób zainteresowanych prowadzeniem facylitacji Kręgów Naprawczych wg metody Dominica Bartera.
2. **Porozumienie Bez Przemocy** – udział nauczycieli naszej szkoły w szkoleniach: „Empatia jako droga w konflikcie”, „NVC w kontaktach z dziećmi i młodzieżą” prowadzonym przez szwedzką trenerkę Marianne Gothlin 10 – 13.11. 2011r.

Kręgi Naprawcze jako metoda podnoszenia kultury relacji międzyludzkich w środowisku szkolnym

Dbając o dobry klimat społeczny w szkole, troszcząc się o zaspokojenie potrzeby wszystkich uczestników szkolnej społeczności, jesteśmy otwarci na wdrażanie nowych metod pracy.

2 lutego 2010 roku odbyło się w Warszawie w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Alejach Ujazdowskich 28, całodienne spotkanie informacyjno-warsztatowe, dotyczące nowej metody rozwiązywania konfliktów w społecznościach, pod nazwą – „**Wprowadzenie do metody - Kręgi Naprawcze (Restorative Circles)**”. Spotkanie zostało zorganizowane przez **Fundację Świadomego Rozwoju**. Prowadził je twórca metody **Dominic Barter**, który stworzył ją łącząc ideę sprawiedliwości naprawczej z modelem komunikacji Porozumienia Bez Przemocy (Marshalla Rosenberga).

W połowie lat 90-tych w Brazylii Dominic Barter zaczął stosować tę metodę w ubogich społecznościach Rio de Janeiro jako nowy sposób reagowania na konflikty, łamanie zasad, przestępstwa. Sposób, który umożliwiał uzdrowienie, naprawienie wyrządzonych krzywd, zadośćuczynienie, polepszenie samopoczucia osób uczestniczących w konflikcie, a także wzrost wzajemnego zrozumienia. Powodowało to poprawę jakości kontaktów międzyludzkich, wzrost poczucia bezpieczeństwa. Przynosiło lepsze rezultaty niż stosowanie kar przewidzianych prawem. Kilkunastoletnia działalność Dominica Bartera w istotny sposób przyczyniła się do zmniejszenia liczby interwencji policji w brazylijskich szkołach, gdzie stosowano Kręgi Naprawcze. Zmniejszyła się również ilość spraw sądowych z udziałem nieletnich.

Od 2004 roku Dominic Barter jest dyrektorem programu treningowego i konsultantem projektów pilotażowych Sprawiedliwości Naprawczej w Ministerstwie Sprawiedliwości, współpracuje z Organizacją Edukacyjno-Kulturalną Narodów Zjednoczonych, z Sekretariatem Praw Człowieka i Państwowym Sekretariatem Edukacji w Brazylii.

Szerzej na temat działalności Dominica Bartera można przeczytać na jego stronie internetowej www.restorativecircles.org, a także na stronie www.fundacjasr.org.

Po spotkaniu 2 lutego 2010 roku psycholog **Tomasz Bagiński** uczestniczył w dalszych szkoleniach prowadzonych przez Dominica Bartera w Niemczech, uzyskując kwalifikacje do prowadzenia grupy osób zainteresowanych praktykowaniem tej metody w Polsce. Zaczęliśmy spotykać się regularnie, raz w miesiącu w Szkole Podstawowej Nr 273 w Warszawie. Jest nas kilkanaście osób i grupa powiększa się.

Kręgi Naprawcze, a ściślej mówiąc proces naprawczy, przeznaczony jest dla osób będących stronami w konflikcie i członków wspólnoty, na których ten konflikt ma bezpośredni lub pośredni wpływ. Prowadzi je facylitator. W Kręgu następuje wzajemna, uważna komunikacja, oferująca każdemu uczestnikowi możliwość wypowiedzenia się i bycia usłyszanym, prowadząca do wyrażenia swoich potrzeb, uczuć i stanowisk. Dzięki temu możliwe staje się wzajemne zrozumienie, wzięcie odpowiedzialności za swoje działania i znalezienie przez uczestników rozwiązań zaistniałego problemu, określenie zadośćuczynienia.

Proces naprawczy składa się z trzech etapów.

Pierwszy to Krąg/Kręgi Otwarcia. Są to indywidualne, empatyczne rozmowy mające na celu ustalenie, sprecyzowanie, co się wydarzyło, określenie autora i odbiorcy czynu. Omawiany jest proces w Kręgu, ustala się uczestników i zgodę na dalszy udział.

Drugi etap to Krąg główny, w którym biorą jednocześnie udział wszyscy uczestnicy. Istotna jest tu uważna komunikacja, w trakcie której jedna osoba zwraca się do drugiej. Osoba, która słuchała przedstawia, jak usłyszała, rozumiała to, co zostało powiedziane. Osoba, która rozpoczęła dialog potwierdza zgodność ze swoimi intencjami, lub wnosi

poprawki. Krąg główny ma trzy fazy: wzajemne zrozumienie, odpowiedzialność za siebie i ustalone działanie.

Trzeci etap to Krąg Zamykający w którym biorą udział jednocześnie wszyscy uczestnicy,. Dzielą się oni tym, jak zostały zrealizowane ustalenia z Kręgu głównego, na ile ich potrzeby zostały zaspokojone. Jeśli nie zostały zaspokojone poszukiwane są nowe sposoby dalszego działania.

Wszyscy w Kręgu są sobie równi. Udział w procesie jest dobrowolny. Osoba prowadząca Krąg – **facylitator** czuwa nad utrzymaniem procesu dialogowego używanego w Kręgu, dba o komunikację bez przemocy, w szczególnych sytuacjach pomaga uczestnikom w artykułowaniu uczuć, potrzeb, jest bezstronny wobec uczestników konfliktu, w uzasadnionych sytuacjach może wypowiadać się jako członek wspólnoty.

Posiadanie przez daną społeczność systemu Kręgów Naprawczych powoduje, że wspólnota posiada własny, prosty, jasno zdefiniowany, dostępny zawsze i dla każdego, sposób reakcji na konflikt, którego efektywność jest przewidywalna.

Od czerwca 2010 roku zaczęłam organizować Kręgi Naprawcze w **Szkole Podstawowej Nr 273**, w której pracuję jako pedagog szkolny. Uznałam tę metodę za bardzo pomocną w mojej pracy pedagogicznej. Konflikty, jakie wydarzają się w szkole dotyczą najczęściej uczniów, lecz często zaangażowani są w nie również rodzice tych uczniów, inni uczniowie, nauczyciele, pracownicy szkoły. Możliwość zebrania wszystkich zainteresowanych rozwiązaniem danego konfliktu osób w jednym czasie i miejscu w Kręgu Naprawczym, o ustalonej strukturze komunikacji, wydała mi się bardzo pomocna.

Pierwsza sprawa dotyczyła bójki między uczniami klasy szóstej, jaka wydarzyła się w ich miejscu zamieszkania. Z prośbą o pomoc zwróciła się opiekunka jednego z nich. W tym Kręgu uczestniczyły 3 osoby. Druga sprawa, dla której zorganizowany był kolejny Krąg Naprawczy dotyczyła fizycznej agresji jakiej użył jeden z tych uczniów wobec drugiego kilka miesięcy wcześniej – w Kręgu wzięło udział 5 osób.

Kręgi te prowadzili razem: Tomasz Bagiński i Mira Kępka. Uczestnicy wypełnili ankietę ewaluacyjną zawierającą pytania dotyczące zadowolenia uczestników z wzięcia udziału w Kręgu, przydatności wspólnie ustalonych rozwiązań konfliktu, innych korzyści wyniesionych z uczestnictwa w Kręgu, oceny pracy osób prowadzących – facylitatorów. Wyniki tych ankiet okazały się bardzo pozytywną informacją zwrotną.

We wrześniu 2010 roku opracowałam Program „**Kręgi Naprawcze jako metoda rozwiązywania konfliktów w szkole**”, który został zaakceptowany przez Radę Pedagogiczną i Radę Szkoły. Tomasz Bagiński przeprowadził prezentację Kręgów dla nauczycieli, ja przeprowadziłam prezentację dla rodziców. Zaznajamiam z tą metodą uczniów na godzinach wychowawczych, w rozmowach indywidualnych. Dzielę się też informacjami na ten temat w środowisku pedagogów i psychologów na Bielanach, co zaowocowało zorganizowaniem dla nich, przy współdziałaniu Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia, prezentacji o Kręgach Naprawczych prowadzonej przez Tomasza Bagińskiego. Odbyła się ona **26 listopada 2010 roku** w Bielańskim Ratuszu. Obecni na niej byli przedstawiciele Wydziału Oświaty i Wychowania i Ośrodka Pomocy Społecznej na Bielanach. Podobne prezentacje odbyły się również w innych dzielnicach Warszawy, dzięki zaangażowaniu Pani Anny Kurowickiej, metodyka z Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, która przewodniczy spotkaniom bielańskich pedagogów i psychologów.

Kręgi Naprawcze zaprezentowane zostały na **X Ogólnopolskiej Konferencji Szkół Uczących Się, dnia 1 kwietnia 2011 roku w Jachrance** – w ramach dobrych praktyk nauczycielskich.

Nasza szkoła należy do Klubu SUS i już od sześciu lat prezentuje swoje programy dydaktyczno-wychowawcze na ogólnopolskim forum nauczycielskim – na konferencjach organizowanych każdego roku, w ramach dzielenia się nowatorskimi pomysłami, scenariuszami zajęć, praktyką pedagogiczną. Było i jest to dla naszej szkoły dużym wyróżnieniem, ponieważ nasze projekty były nie tylko zgłaszane i umieszczane w wydawanych z każdej konferencji „Książeczkach Dobrych Praktyk”, lecz również wybierane do ogólnej prezentacji na forum nauczycielskim.

Na tegoroczną, jubileuszową Konferencję zgłosiliśmy dwa projekty: „Jesień z Chopinem” opracowany przez mgr Agnieszkę Kurek i „Kręgi Naprawcze jako metoda rozwiązywania konfliktów w szkole” opracowany przez mgr Mirę Kępkę, który został wybrany do ogólnej prezentacji. Uczestniczący w niej nauczyciele byli bardzo zainteresowani tą metodą, uznali ją za ciekawą, nowatorską, wymagającą dobrego przygotowania facylitatorów. Jedna z osób napisała „Rewelacyjna sprawa, zwłaszcza w pracy wychowawczej, oraz w życiu osobistym, rodzinnym”. Fragment prezentacji i krótki opis pomysłu zostały zamieszczone na stronie internetowej organizatora Konferencji – **Centrum Edukacji Obywatelskiej** (można je odszukać pod hasłem – Kręgi Naprawcze SUS).

Do kwietnia 2011 roku odbyło się w naszej szkole **10 Kręgów Naprawczych**, w których brali udział uczniowie, rodzice i nauczyciele. Sprawy, które wnoszono do Kręgów, były zgłaszane przez różne osoby z naszej społeczności szkolnej. Zdarzało się też, że i ja, jako pedagog szkolny, proponowałam rozwiązanie konfliktu tą metodą, co zyskiwało akceptację zainteresowanych osób.

Kręgi Naprawcze są w naszej szkole rozpowszechnianym sposobem rozwiązywania konfliktów, jesteśmy w trakcie budowania systemu. Wyniki ewaluacji bardzo nas zachęcają do dalszego korzystania z tej metody.

Z przeprowadzonych Kręgów Naprawczych uzyskaliśmy następujące oceny (w skali od 1 do 6) w przedstawionych poniżej kategoriach:

- **Udział w Kręgu pomógł w znalezieniu rozwiązań konfliktu – 4,6.**
- **Moje zadowolenie z wzięcia udziału w Kręgu – 5.**
- **Ocena prowadzenia przez facylitatorów – 5,3.**

Na pytanie: „**Co dał ci ten Krąg Naprawczy?**” Uczestnicy odpowiadali m.in.: zrozumienie drugiej osoby; zgodę, koleżeństwo; oczyszczenie sytuacji w moich oczach oraz nadzieję na poprawę; możliwość szczerego wypowiedzenia się, udział kilku zaangażowanych osób w rozwiązywaniu problemu; rozwiązanie konfliktu między kolegami, wyjaśnienie sytuacji między A, a moim synem; ten Krąg nauczył mnie, że nie warto być niegrzecznym; swobodę wypowiedzenia się i wysłuchania drugiej strony konfliktu; zapoznanie się punktem widzenia problemu przez inne osoby, ich stanowisk i czego oczekują; poznałem, co mam w sobie poprawić; zapoznanie się głębiej z problemami wychowawczymi syna, spojrzenie na swoją pracę i zauważenie pewnych aspektów, które powinnam zmienić w komunikacji między rodzicami; nadzieję, że będzie lepiej.

Na pytanie: „**Jakie elementy Kręgu uważasz za najbardziej przydatne?**” Uczestnicy odpowiedzieli m.in.: spokojną rozmowę; wyjaśnienie spraw, szczerłość; pojednanie jednej, drugiej strony; możliwość powiedzenia sobie różnych rzeczy; pomoc; ustalenie konkretnych propozycji rozwiązań; spokój, szacunek; to, żeby jedna osoba dobrze

*Mira Kępka – pedagog szkolny SP nr 273
w Warszawie ul. Balcerzaka 1*

zrozumiała drugą osobę; możliwość wypowiedzenia się obu stron, podział spotkania na trzy etapy; traktowanie uczestników na równi, powtarzanie zdań, kto co powiedział i jak zrozumiał poprzedniego rozmówcę.

Więcej informacji na temat Kręgów Naprawczych w Szkole Podstawowej Nr 273 można uzyskać na stronie internetowej: www.sp273.edu.pl

Serdecznie zapraszamy osoby zainteresowane metodą Kręgów Naprawczych do udziału w spotkaniach warsztatowych odbywających się w naszej szkole. Jesteśmy wdzięczni Dyrektorowi Szkoły, **Marii Gizie** za otwartość i przychylność dla Kręgów Naprawczych.

Mira Kępka – pedagog szkolny SP 273, we współpracy w Fundacją Świadomego Rozwoju.